



---

*Istungidokument*

---

**A9-0176/2024**

11.4.2024

**\*\*\***

## **SOOVITUS**

mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu, milles käsitletakse liidu taganemist  
energiaharta lepingust  
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon  
Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

(Komisjonide ühismenetlus – kodukorra artikkel 58)

Raportöörid: Anna Cavazzini, Marc Botenga

***Kasutatud tähised***

- \* nõuandemenetlus
- \*\*\* nõusolekumenetlus
- \*\*\*I seadusandlik tavamenetlus (esimene lugemine)
- \*\*\*II seadusandlik tavamenetlus (teine lugemine)
- \*\*\*III seadusandlik tavamenetlus (kolmas lugemine)

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

## SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT .....	5
SELETUSKIRI .....	6
LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖRID SAID SISENDMATERJALI8 VASTUTAVA KOMISJONI MENETLUS .....	9
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS .....	10



## EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT

mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu, milles käsitletakse liidu taganemist energiaharta lepingust  
(06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE))

(Nõusolek)

*Euroopa Parlament,*

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (06509/2024),
  - võttes arvesse 17. detsembril 1994 Lissabonis allkirjastatud energiahartat, eriti selle artiklit 47,
  - võttes arvesse nõusoleku taotlust, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 lõikele 2, artikli 207 lõike 4 esimesele lõigule ja artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktile v (C9-0059/2024),
  - võttes arvesse kodukorra artikli 105 lõikeid 1 ja 4 ning artikli 114 lõiget 7,
  - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni ühisarutelusid vastavalt kodukorra artiklile 58,
  - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni soovitusi (A9-0176/2024),
1. annab nõusoleku liidu taganemisele energiaharta lepingust;
  2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide ning energiaharta lepinguga ühinenud riikide valitsustele ja parlamentidele.

## SELETUSKIRI

Energiaharta leping on energiasektorile kohaldatav mitmepoolne kaubandus- ja investeerimisleping, mis allkirjastati 1994. aastal ja jõustus 1998. aastal. Euroopa Liit on energiaharta lepingu osaline koos Euratomi, ELi 23 liikmesriigi ning Jaapani, Šveitsi, Türgi ja enamiku Lääne-Balkani ning endise NSVLi riikidega, välja arvatud Venemaa ja Valgevene, kes allkirjastasid lepingu 1994. aastal, aga ei ole seda ratifitseerinud.

Üksteist liikmesriiki (Saksamaa, Prantsusmaa, Hispaania, Madalmaad, Itaalia, Poola, Sloveenia, Luksemburg, Taani, Iirimaa, Portugal) ja Ühendkuningriik, kes esindavad üle 70 % Euroopa elanikkonnast, on juba otsustanud energiaharta lepingust taganeda. Järgmine loogiline samm oleks ELi taganemine.

Energiaharta leping on rahvusvaheliste ettevõtete poolt riikide vastu hagi esitamiseks kõige enam kasutatav investeerimisleping ning investori ja riigi vaheliste vaidluste lahendamise juhtumite arv kasvab igal aastal. 1. detsembri 2023. aasta seisuga oli energiaharta lepingu alusel algatatud 162 teadaolevat investeerimisvaidluse juhtumit, millest umbes 70 % olid ELi-sisesed energiaharta lepingul põhinevad investeerimisvaidlused; Üha rohkem kohtumenetlusi on suunatud keskkonnameetmetele.

Teadlased on korduvalt hoiatanud, et tõsiste kliimakriiside vältimiseks on vaja kiirendada fossiilkütuste kasutuselt kõrvaldamist ja kiiret üleminekut taastuvenergiale. Fossiilkütustesse tehtavate investeeringute kaitse energiaharta lepingu alusel on otseses vastuolus vajadusega loobuda söe-, nafta- ja gaasipoliitikast, ning muu kliimapoliitikaga. Energiaharta leping on võimaldanud rahvusvahelistel fossiilkütuseettevõtetel kaevata kohtusse Euroopa valitsusi, kes rakendasid fossiilkütustest loobumise või energiasüsteemi õiglase ümberkujundamise poliitikat. Hiljutised kohtuasjad näitavad, et energiaharta leping mitte ainult ei takista kliimameetmeid, vaid takistab ka riikide võimet tulla toime energiakriisi ja üleminekul. 2021. aastal nõudsid Saksamaa söeettevõtted RWE ja Uniper Madalmaade valitsuselt söe 2030. aastaks kasutuselt kõrvaldamise tähtajaga seoses 2,4 miljardit eurot kahjutasu. 2022. aastal mõisteti Itaalialt Briti naftaettevõttele Rockhopper 250 miljonit eurot hüvitist otsuse eest keelustada rannikumeres naftaarendused, millele Itaalia rannikukogukonnad olid vastu seisnud. Naftaettevõtte Klesch Group Holdings Limited esitas 2023. aasta novembris hagi ELi, Saksamaa ja Taani vastu vähemalt 95 miljoni eurose nõudega põhjendusel, et nõukogu määrusega (EL) 2022/1854 kehtestati kõrgete energiahindade majandusliku mõju leevendamiseks ootamatu tulu maksud.

ELi kavandatava taganemise taga energiaharta lepingust on paljude ühenduste aastatepikkune surve lõpetada leping, mis kaitseb fossiilkütustega tegelevate hargmaiste ettevõtete finantshuve regulatiivse autonoomia ja tõhusa kliimapöörde arvel. 2021. aastal kutsus rohkem kui miljon Euroopa kodanikku ELi riike üles energiaharta lepingust taganema. Kliimaaktivistid, ametiühingud, teadlased, akadeemikud ja suur hulk ühiskondlikke liikumisi ühinesid selle lepinguga kaasnevate ohtude paljastamiseks ning kutsusid riike korduvalt üles sellest taganema. Lisaks nõudis Euroopa Parlament energiaharta lepingust taganemist oma 24. novembri 2022. aasta resolutsioonis energiaharta lepingu ajakohastamise tulemuste kohta.

Et energiaharta lepingut ei ole alates 1990. aastatest oluliselt uuendatud, algatati 2018. aasta novembris selle ajakohastamisprotsess, et viia see kooskõlla Pariisi kokkuleppe põhimõtetega,

kestliku arengu nõuetega ja kliimamuutuste vastase võitlusega, samuti investeeringute kaitse tänapäevaste standarditega.

Ajakohastatud energiaharta lepingu kavandatud tekst ei ole aga kooskõlas Pariisi kokkuleppe<sup>1</sup>, Euroopa kliimamääruse<sup>2</sup> ega Euroopa roheline kokkuleppe<sup>3</sup> eesmärkidega; Ajakohastatud leping ei ole kooskõlas ka Euroopa Parlamendi 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni (ELi rahvusvahelise investeerimispoliitika tuleviku kohta) teesidega, milles märgiti, et energiaharta lepinguga tuleks viivitamatult keelata fossiilkütuste investoritel lepingupoolte kohtusse kaebamine fossiilkütuste kasutamise järkjärgulise lõpetamise poliitika järgimise eest kooskõlas nende Pariisi kokkuleppe alusel võetud kohustustega. Ajakohastatud energiaharta leping ei saanud ka liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamuse toetust nõukogus, mistõttu EL ei saanud 2022. aasta novembris toimunud energiaharta konverentsil volitusi moderniseeritud lepingu vastuvõtmiseks.

Lisaks saab isegi neid ELi liikmesriike, kes on energiaharta lepingust juba lahkunud, ELi poliitika elluviimise eest seni kohtuse kaevata, kuni Euroopa Liit on endiselt energiaharta lepingu liige.

Seetõttu leiavad raportöörid, et energiaharta lepingu osaliseks jäämine ei ole võimalik, ning tervitavad komisjoni ettepanekut liidu taganemise kohta energiaharta lepingust.

Raportöörid kutsuvad komisjoni üles jätkama kõigi liikmesriikide koordineeritud lahkumise edendamist, et piirata aegumisklausli negatiivset mõju ja tõhusalt vältida ELi-siseseid vaidlusi.

Raportöörid kutsuvad komisjoni üles jätkama pingutusi, et jõuda liikmesriikide omavahelise kokkuleppeni, mis kodifitseeriks tõlgenduse, et energiaharta leping ei ole kohaldatav ega pole olnud mõeldud kohaldamiseks liikmesriigi ja teise liikmesriigi investori vahelistele vaidlustele, mis käsitlevad viimase poolt esimeses liikmesriigis tehtud investeeringut. Lisaks kutsutakse komisjoni üles pöörduma partnerriikide poole ja tegema ettepanekut teise lepingu sõlmimiseks, mis võimaldaks ELi-välistel energiaharta lepingu osalistel, kes soovivad lepingust taganeda, vastastikusel alusel aegumisklausel neutraliseerida.

---

<sup>1</sup> 12. detsembril 2015. aastal Pariisis toimunud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 21. istungjärgul vastu võetud kokkulepe (Pariisi kokkulepe).

<sup>2</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus).

<sup>3</sup> Komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatis „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640).

## **LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖRID SAID SISENDMATERJALI**

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitavad raportöörid Anna Cavazzini ja Marc Botenga, et nad said raporti koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Tabel 1. Anna Cavazzini saadud sisendmaterjal

<b>Üksus ja/või isik</b>
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
DG ENER, European Commission
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute
Veblen Institute

Tabel 2. Marc Botenga saadud sisendmaterjal

<b>Üksus ja/või isik</b>
Climate Action Network Europe (CAN Europe)
Friends of the Earth Europe, on behalf of: AirClim Climate Action Network Europe (CAN Europe) E3G European Trade Justice Coalition (formerly S2B) Netzwerk gerechter Welthandel PowerShift SOMO Umweltinstitut München Veblen Institute

Eespool esitatud loetelude koostamise eest vastutavad ainuisikuliselt raportöörid.



## VASTUTAVA KOMISJONI MENETLUS

<b>Pealkiri</b>	Liidu taganemine energiaharta lepingust	
<b>Viited</b>	06509/2024 – C9-0059/2024 – 2023/0273(NLE)	
<b>Konsulteerimise või nõusolekutaotluse kuupäev</b>	7.3.2024	
<b>Vastutavad komisjonid</b> istungil teada andmise kuupäev	INTA 10.4.2024	ITRE 10.4.2024
<b>Raportöörid</b> nimetamise kuupäev	Anna Cavazzini 21.3.2024	Marc Botenga 21.3.2024
<b>Läbivaatamine parlamendikomisjonis</b>	21.3.2024	
<b>Vastuvõtmise kuupäev</b>	9.4.2024	
<b>Lõpphääletuse tulemus</b>	+: 58 –: 8 0: 2	
<b>Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed</b>	Barry Andrews, Anna-Michelle Asimakopoulou, Tiziana Beghin, Michael Bloss, Paolo Borchia, Marc Botenga, Saskia Bricmont, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Daniel Caspary, Ignazio Corrao, Josianne Cutajar, Arnaud Danjean, Nicola Danti, Paolo De Castro, Martina Dlabajová, Valter Flego, Jens Geier, Markéta Gregorová, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Roman Haider, Heidi Hautala, Danuta Maria Hübner, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Michael Kauch, Seán Kelly, Martine Kemp, Izabela-Helena Kloc, Andrius Kubilius, Bernd Lange, Thierry Mariani, Margarida Marques, Sara Matthieu, Emmanuel Maurel, Eva Maydell, Iskra Mihaylova, Dan Nica, Ville Niinistö, Johan Nissinen, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Markus Pieper, Samira Rafaela, Robert Roos, Helmut Scholz, Joachim Schuster, Sven Simon, Dominik Tarczyński, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Kathleen Van Brempt, Marie-Pierre Vedrenne, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Carlos Zorrinho	
<b>Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed</b>	Marek Belka, Franc Bogovič, Anna Cavazzini, Matthias Ecke, France Jamet, Bronis Ropè, Ivan Štefanec	
<b>Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)</b>	Ibán García Del Blanco, Matjaž Nemeč	
<b>Esitamise kuupäev</b>	11.4.2024	

## NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

58	+
ECR	Izabela-Helena Kloc, Dominik Tarczyński, Grzegorz Tobiszowski
NI	Tiziana Beghin
PPE	Anna-Michelle Asimakopoulou, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Arnaud Danjean, Danuta Maria Hübner, Seán Kelly, Martine Kemp, Andrius Kubilius, Eva Maydell, Markus Pieper, Ivan Štefanec, Jörgen Warborn, Pernille Weiss, Iuliu Winkler, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Barry Andrews, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Iskra Mihaylova, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Samira Rafaela, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marek Belka, Josianne Cutajar, Paolo De Castro, Matthias Ecke, Ibán García Del Blanco, Jens Geier, Bernd Lange, Margarida Marques, Matjaž Nemeč, Dan Nica, Joachim Schuster, Kathleen Van Brempt, Carlos Zorrinho
The Left	Marc Botenga, Emmanuel Maurel, Helmut Scholz
Verts/ALE	Michael Bloss, Saskia Bricmont, Anna Cavazzini, Ignazio Corrao, Markéta Gregorová, Henrike Hahn, Heidi Hautala, Sara Matthieu, Ville Niinistö, Bronis Ropé

8	-
ECR	Johan Nissinen, Robert Roos
ID	Roman Haider, France Jamet, Thierry Mariani
PPE	Daniel Caspary, Sven Simon
Renew	Michael Kauch

2	0
ID	Paolo Borchia
PPE	Riho Terras

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu